

Klarläggande

EMMA ENGDAHL OM LARS-ERIK BERGS RECENSION I NR 1·2005

I FÖRRA NUMRET av *Sociologisk Forskning* recenserade Lars-Erik Berg min avhandling *A Theory of the Emotional Self*. Jag har läst hans recension. Frågan är om han har läst min avhandling, åtminstone ordentligt, från pärm till pärm. Hans misstolkning av mitt socialpsykologiska tänkande kring emotioner och dess relation till andra tänkare, framförallt George Herbert Mead, är mycket grov. I detta sammanhang tar jag endast upp den grövsta förvrängningen.

Berg skriver att *jag* till skillnad från Mead "separerar det tingsliga och det sociala rollövertagandet och hävdar att självvärderingens (emotionella) förmåga växer fram ur rollövertagandet med tingen medan självreflexionens (kognitiva) förmåga kommer ur rollövertagandet med Alter" (s. 77).

I själva verket förhåller det sig tvärtom. Den främsta anledningen till att jag gör en *analytisk* distinktion mellan rollövertagandet med tinget och rollövertagandet med den andre är att denna

framträder väldigt tydligt om man läser Mead från ett emotionssociologiskt perspektiv. Mead diskuterar i huvudsak emotionella erfarenheter i relation till rollövertagandet med tinget, medan det är reflexioner som betonas i hans diskussion om rollövertagandet med den andre. Detta är solklart om man läser *bela* Meads produktion, vilket är nödvändigt för att fånga hans fragmentariska tänkande kring emotioners betydelse för medvetandet, jaget och samhället. Då ser man även nödvändigheten att rekonstruera Meads syn på emotioner. Åtminstone om den ska kunna ses som en del av hans övergripande teori om självets uppkomst, utveckling och förverkligande som en mellanmännisklig process.

Genom att främst diskutera emotioner i relation till rollövertagandet med den andre istället för rollövertagandet med tinget genomför jag en sådan rekonstruktion i *A Theory of the Emotional Self*. Detta är ett genomgående och konsekvent tema i min avhandling. Beträffande denna poäng svävar jag aldrig på målet.

Låt mig ge er ett exempel bland många andra. Jag citera mig själv (2004, s.165–167, notera framförallt de två sista meningarna):

What is problematic with Mead's discussion of concrete and abstract attitude taking, from the point of view of our attempt to develop an account of emotions as parts of the social self, is that it focuses mainly (1) on emotional experiences in the case of the attitude taking of the thing, and (2) on reflexive experiences in the case of the attitude taking of the other. In this way it does (3) not explain the (socially) evaluative contents of our emotions, and in turn (4) tends to exclude our emotional capacities on behalf of our reflexive capacities in the case of anticipatory or abstract attitude taking. As a whole, this makes it easy to draw the conclusion that Mead believes that our emotional experiences are feelings only of concrete inhibitions of the act, in the form of taking the attitude of things toward ourselves, in which he argues that we discover our core of activity. Accordingly, emotions arise in our interactions with things, rather than with others, and are in turn not parts of a genuinely social self. Indeed, an understanding of our emotions as sense perceptions of the outer world that automatically trigger innate

structures of behavior seems to be the logical conclusion. [...] However, this claim is not in accordance with Mead's overarching aim to show that emotional experiences are corporal evaluations of ourselves from the standpoint of the outer world. Recall his claim that "[i]n your relation to other persons, it is your own hostile attitude to the person that is your evidence of his hostile attitude toward you" (Mead 1982:38). [...] To elaborate this argumentation, we need to turn away from Mead's idea of emotion as something that primarily emerges from the attitude taking of things. Instead, we must give primacy to the attitude taking of others.

Avslutningsvis vill jag klargöra att min avhandling huvudsakligen behandlar emotioners betydelse för självet's sociala uppkomst, utveckling och förverkligande, eftersom Berg inte berättar detta. För en närmare beskrivning och bedömning hänvisas till Jack Barbalets recension av *A Theory of the Emotional Self* som kommer att publiceras i *Acta Sociologica*.

Emma Engdahl,
lektor vid Örebro universitet